

„בת-שבע 2“ כלהקה ניסויית

מאת: רונית לנד

אשר ללא ספק, מעשיר את התחום המרכזי בו אנו עוסקים – התנועה, ומעשיר יחד עם זאת את התחומים האחרים ויכולתם לשרת את התחום העיקרי.

אין ספק שבת-שבע 2 אינה צריכה להיות סדנא לכוראו-גרפים בלבד, אלא חייבת לשמש דסנא לכל הגורמים המשמשים או לוקחים חלק בהתרחשות התנועתית, תוך נתינת משקל נכון פרופורציונאלית, לכל אחד מן האלמנטים.

אינני יודעת אם הוענקו לרקדנים כלים מספיקים בתחומי המוזיקה והתיאטרון, כדי לפתח בהם יכולת לעבוד במסגרת עשירה ומעשירה מעין זו, והאם המושגים התנועתיים שלהם, בהתחשב במושגים התנועתיים הקיימים היום בעולם, רחבים דיים ועם זאת, הדבר אינו מהווה סתירה, מקוריים דיים.

ייחודן של קבוצות מעין אלה הוא תמיד, בראש ובראשונה, יצירת שפה חדשה, במשמעותו המצומצמת או הרחבה יותר של המושג. הדרך היחידה למצא שפה חדשה היא לעבוד עם כוראוגרפים אחדים במשך תקופה ארוכה, ועל יותר מעבודה אחת. גם בין הכוראוגרפים השונים חייבת להיות שפה משו-תפת, תוך שמירת ייחודו של כל אחד ואחד. קיימת היום קבוצה של יוצרים ישראלים בתחום המחול אשר פועלים איש איש בדרכו שלו, אולם במבט מעמיק יותר קל להבחין, כי המשותף ביניהם הוא רב. התייחסותם למושג תנועה, רצונם והעזתם לדרוך על קרקע לא בטוחה, התייחסותם למושגים הקשורים בתנועה כגון חלל וזמן, מושגים פלסטיים או גיאומטריים המתקשרים לתנועה כמו קווים, חומרים בעלי גמישות תנועתית, קול קצב ועוד. אנשים אשר אלו הן הבעיות המעסיקות אותן בעבודתם התנועתית – והן רק חלק מן הבעיות – מתאימים לעבוד עם בת-שבע 2.

הקשיים העומדים בפני ארגונה של בת שבע 2 כיום הם בעיקר כלכליים. לכן נאלצת להקה זו להיות מה שמכונה, תיאטרון עני. הצורך במציאת פתרונות לבעיות פרוזאיות, מביא לעיתים גם לפתרונות אמנותיים שאולי לא היו מגיעים אליהם בדרך אחרת. מציאת חומרים זולים, תאורה זולה, מקום לא מקובל לעבודה ולקיום הופעות – כל אלה הם רק חלק מן הבעיות שעמדו בפני תיאטרונים עניים בעולם ואשר הביאו אותם לפתרונות חדשים ומפתיעים.

להקת בת-שבע 2 הוקמה כלהקה-בת לבת-שבע 1. היא פועלת כשנה וחצי, במקביל לפעילותה השוטפת של הלהקה-האם. מטרתיה כפי שהוצהרו בתחילה היו – לשמש כור היתוך לכוראוגרפים צעירים, למוזיקאים ומעצבים צעירים, ולרקדנים אשר יכולתם המקצועית טובה, אך דרך של עבודה סדנאית חשובה להם במיוחד.

עבודה במסגרת סדנאית משמשת ברוב המקרים מוקד משיכה ליוצרים בשטחי אמנות שונים, ומהווה מקום, תנאים, אפש-ריות לחקירת שטחי פעולה ויצירה חדשים לא מוכרים, לפחות לקהל הישראלי.

הרקדנים היו אמורים לגשת לענין במידת נכונות ויצירתיות שווה לזו של הכוראוגרפים, ועל העבודה היה להיות מוקדשת למציאת פתרונות תנועתיים מתוך חומר-גלם מצטבר וייחודי לקבוצה העובדת. ההתמודדות עם האלמנט הטכני במחול היא חשובה ובלתי נמנעת, ולכן, כפי שכבר הזכרתי חייבת היכולת של הרקדנים להיות גבוהה במידה כזאת, שלא תהווה מכשול או מחסום בפני התמודדות עם חומר יוצא-דופן ככל שיהיה. יחד עם זאת צריכה יכולתם היצירתית של הרקדנים להיות גבוהה ביותר, אולי גבוהה מזו של רקדנים בלהקה פרטוארית או מסחרית רגילה.

נקיטת קו פעולה ברור היא אמצעי חשוב ביותר לשמירה על ההתלהבות הראשונית לאורך כל הדרך. ברגע שאובדת בהירות מטרות אלו, ויהיה זה אפילו זמן קצר לאחר תחילת הפעילות השוטפת, תאבד גם ההתלהבות הראשונית ותחושת הייחוד שיש ללהקה מעין זו, והעבודה השוטפת, שהיא ללא ספק מפרכת בפני עצמה, תחדיר תחושה של שיגרתיות.

מסתמן חשש, כי בבת-שבע 2 לא גובש קו פעולה אחיד וברור, ואולי גובש ונשכח באחד משלבי ההרצה, וכי ה-מטרות והעדיפויות הראשונות מבין אותן מטרות, שונות אצל כל אחד ממרכיבי הפרוייקט: ההנהלה הכללית, ההנהלה ה-אמנותית, הרקדנים וכל היוצרים העובדים עם וסביב ללהקה.

אחד הקווים המנחים בעבודה סדנאית הוא עבודה משותפת ומקבילה בין אמנים מתחומים שונים, אבד בתהליך ההת-גבשות. לא מושם דגש חזק על ההשפעה בין מדיום למדיום,

בקרב אנשים צעירים, סטודנטים וקהל אוהב מחול מכל שכבה שהיא קיימים היום סקרנות וצמאן לחידוש. עצם השמועות על קיומה של בת-שבע 2 יצר בקרב קהל זה רצון לראות, לחוות ולקחת חלק במתרחש. רצון זה לא בא על סיפוקו ויאבד אם לא ייעשה דבר לטפחו.

קבוצת אנשים הנפגשת יחד, ומתקבצת מתוך מוטיבציות שוות או דומות, ולא כתוצאה של תהליך מיקרי והרצון להשתייך למסגרת כלשהי ללא הבנה עמוקה של מטרות אותה מסגרת, ויחד עם זאת קהל המודע לצורך ולהצדקה של קיום להקה כזאת, והמוכן ללוותה בהתפתחותה ולקחת חלק בבניית הקו האמנותי אשר ינחה אותה, הם לדעתי, חלק מן הערבויות העיקריות לקיומה הנכון של בת-שבע 2.

ניסויים דומים נעשו בתחום התיאטרון, וזכו להצלחה. הם פועלים במקביל לתיאטרונים הגדולים והצליחו לבנות קו וקהל משלהם. אין שום סיבה שנסיון כזה לא יצליח בתחום המחול. קווי הפעולה ותחומי המחקר והניסוי שונים אמנם בין מחול לתיאטרון, והתיאטרון יכול להגיב בצורה מהירה יותר וישירה יותר לבעיות מידיות, אולם הצורך והצמאן לחידוש בקרב קהלי התיאטרון והמחול דומים מאד.

קריאת מסגרות בשמות כמו "סדנא לעידוד יצירה מקורית" עדיין אינה משמשת ערובה להיווצרותן. הן עלולות לשקוע עד מהרה בים של בעיות ארגוניות ושיכחה או טשטוש העדיפויות הראשונות שלמענן נוצרו. יוזמי הרעיון צריכים לראות עצמם חייבים לשמור על העדיפויות העיקריות שלמענן נוצר הפרויקט ונקבעה המסגרת, ולא לתת לזמן ולגורמים אחרים לדחוק עדיפויות אלה לדרגה מישנית.

המטרה היא מציאת בימת ביטוי לאמנים לא מקובלים, מחדשים ובעלי העזה, ודבר זה לא מחייב הפקות יקרות. ודאי שאין הצדקה לייקר הפקות ולהשתמש בבעיה זו כנימוק לא לצאת לקהל.

אחת הבעיות האמנותיות העומדות בפני בת-שבע 2 היא - התחרות עם אחותה הבכירה, בת-שבע 1. כיום משמשת בת-שבע 2 קרן קפיצה ברור מאוד לבת-שבע 1 - הן לרקדנים מתחילים והן לכוראוגרפים מתחילים אשר עבודתם התנו-עתית לא תמיד מחדשת, מעניינת, מרתקת או יוצאת-דופן.

אין פלא לכן, כי בת-שבע 2 חנוקה תחת בת-שבע 1. לפתרון בעייה זו חייב, כאמור, להינקט קו פעולה אמנותי חדש ושונה מזה של בת-שבע 1, כדי שהתחרות תהיה פתוחה, צודקת וחופשית יותר. יתכן גם, כי כלל לא תהיה תחרות ישירה, כי הקו והתפיסה השונים ממילא, יפתחו סוג שונה של קהל לכל אחת מן הלהקות. אם היכולת הטכנית והעניין לעסוק בחומר ניסויי יהיה שווה בשתי הלהקות, יהיה גם מקום להיעזר ברקדנים מבת-שבע 1 בעבודות של בת-שבע 2, כפי שיש היום מקום להיעזר ברקדנים מבת-שבע 2 בהפקות של בת-שבע 1, וכל זאת על בסיס לאו דווקא וולנטרי, אלא בתנאים שווים. אם תיבנה בת-שבע 2 מלכתחילה כלהקה בעלת איפיונים חובבניים הן מבחינה אמנותית והן מבחינה ארגו-נית, היא לא תשמש כוח משיכה לרקדנים ויוצרים, שכבר עובדים עם בת-שבע 1.

צעד חשוב ביותר בבנייתה של בת-שבע 2 הוא יצירת קהל מיוחד ללהקה זו. בת-שבע 2 אינה יוצאת לשוק - ואינה יוצאת להופעות כלשהן באופן קבוע ושוטף. עובדה זו מרפה את רגלי הרקדנים והיוצרים ודאי שאינה בונה קהל משלה.

